

Leven met de varroamijt

Het werd imkers in de beginfase van de varroamijt-besmetting niet makkelijk gemaakt. Er werd ons voorgehouden dat N I E T bestrijden binnen enkele jaren het einde van je volken zou betekenen. Personen die daar andere gedachten op nahielden werden niet serieus genomen. Achteraf is het makkelijk praten, maar ik krijg sterk de indruk dat auteurs deze catastrofekennis klakkeloos van elkaar hebben overgenomen. Er bleken later meerdere soorten varroamijten voor te komen, terwijl ook andere omstandigheden die van invloed zouden kunnen zijn op de mate van besmetting van land tot land verschillen. Denk alleen maar aan de dracht- en klimaatomstandigheden waardoor de ontwikkeling van volken vroeger of later op gang komt. Door dit alles werd een bij- en milieuvriendelijke aanpak voorlopig op een zijspoor gerangeerd. Maar zie. Uit onverwachte hoek kreeg de biologische bestrijding een zetje in de rug. De varroamijt was zo vriendelijk om resistent te worden voor de met voortvarendheid ontwikkelde chemische bestrijdingsmiddelen. Het tij begon te keren, imkers werden kritisch. In de loop der jaren is ook mijn eigen houding ten opzichte van de bestrijding van de varroamijt veranderd. Misschien krijg ik binnenkort het lid op mijn neus en slaat de varroamijt hard terug, maar tot nu toe vertellen de bodemplanken een ander verhaal.

Wat er aan vooraf ging

Ik moest het even opvissen uit mijn jaarlijkse aantekenboekjes over mijn bijen. De dag dat het ongeloof op de proef werd gesteld. Het bleek elf oktober 1984. Otto de Kat aan de lijn. 'Ko, op een steenworp afstand van Amstelveen is de varroamijt geconstateerd'. Het sloeg in als een bom en gelijk ging ik in de verdediging. 'Hier in Nieuw Vennep kan me nog niets gebeuren, ik ben zo goed als de enige imker in het dorp'. Niet lang daarna had de varroamijt vaste voet in mijn volken gekregen. '???' Nee, toch niet. Twee jaar terug had een imker uit het Utrechtse zijn volken bij een perceel koolzaad nabij Nieuw Vennep geplaatst. Varroa in de volken, paniek in de bol! Op de oude voet verder gaan was onmogelijk. Mierenzuur gekocht. In veel te hoge concentratie op bierviltjes gesprekend. Bierviltjes in de kasten waarna de bijen er in paniek over elkaar uit rolden. Uiteindelijk met tegenzin aan de Perizine. Maar ook experimenteren door een raat met jonge larfjes in een moerloos gemaakt volk te hangen om

de varroamijt weg te vangen. Wat deed het pijn zo'n raat met verzegeld broed te vernietigen. Tijdens een bijeenkomst in het Bijenhuis met Joop Beetsma en Marleen Boerjan hebben we uitgebreid besproken hoe ik het een en ander in mijn aanpak had ingebouwd. Verhuizing naar Terschelling volgde. Opnieuw een tijdperk zonder varroamijt, totdat de varroa zich door het toedoen van een onverlaat ook daar kon vestigen. Inmiddels was Apistan algemeen in gebruik, maar ook de darrenraatmethode ontwikkeld. Eerste indruk? Wat een verspilling van energie. Het aanzetten van darrenraat, het beleggen van de cellen door de koningin, het produceren van een plas voedsterbrij voor de honderden larfjes, het verzegelen van het broed en het voortdurend produceren van warmte om het broed levensvatbaar te houden om het daarna, al dan niet gekopt, te laten oppeuzelen door een stel bijkans kwijlende kippen. Inderdaad, naast verspilling van bijenenergie een luguber werk voor de imker. Natuurlijk is het allemaal nodig om je volken in leven te houden. Aldus susten we ons geweten. De ironie? Darren werden opnieuw kind van de rekening.

De praktijk nu

In de rubriek 'Van heinde en ver' in BIJEN 11(6): 170 (2002) hebben we gelezen over het toverdrankje tegen de varroamijt. De bedoeling is dat de bijen een vette huid krijgen waardoor de varroamijten stikken en/of hun houvast verliezen en op de bodemplank vallen. Een jaar of vijf geleden las ik voor het eerst over het gebruik van olie in de strijd tegen de varroamijt, simpelweg door een hoeveelheid olie over de toplatten te laten uitlopen. Aldus toegepast. Het was verbluffend te zien hoe snel de olie door de bijen werd opgelikt. In combinatie met de darrenraatmethode werd dit de aanpak. Hoewel, nog éénmaal heb ik Apistan gebruikt, de angst zat er goed in. Het volgende jaar heb ik de darrenraatmethode aangevuld met mierenzuurverdampers in de moerloze volken tijdens het kweken van moertjes, gecombineerd met een andere wijze van toedienen van de olie. Tussen de broed- en honingkamer legde ik een paar vellen keukenpapier doordrenkt door zonnebloemolie. De bijen kauwden het in stukjes, werkten het naar buiten en kregen de olie over hun gehele lichaam. Een Thymovarbehandeling in het najaar leverde zeer weinig varroamijten op. Door deze aanpak voel ik me gesteund door een Amerikaanse onderzoeker, John Iannuzzi. De keukenpapier-oliebehandeling is zijn

enige bestrijding van de varroamijt en zijn volken doen het uitstekend.

Nog meer mogelijkheden

Na een aantal publicaties bestrooi ik nu voor het tweede jaar tijdens een inspectie bijen en raten met poedersuiker. Ook de poedersuiker zou er voor zorgen dat de mijten hun houvast verliezen en op de bodemplank terecht komen. Baat het niet? Schaden doet het zeker niet!

Volgens een Duitse imker heeft ook de Oost-Indische kers therapeutische waarde. Door het inzaaien van deze plant voor zijn bijenstal zag hij de varroamijt-besmetting in zijn volken tot nul dalen. De achterliggende gedachte is dat haalbijen bij thuiskomst even op de O.I.K. rusten en er iets van meenemen. De O.I.K. zou in de kersen- en pruimeteelt gebruikt worden om luizen te weren.

Een andere ouwe rot met 60 jaar ervaring in de bijenteelt gebruikt knoflookpoeder om de varroamijt in toom te houden. Hij zegt: 'Ik raak de varroamijt niet kwijt maar de besmetting is gering. Als ik tijdens een bijeenkomst met imkers vertel op welke manier ik de varroamijt de baas blijf word ik uitgelachen. Ik lach ook, maar om een heel andere reden. Mijn bijen blijven gezond!' Hij vermengt vier Amerikaanse ponden van 454 gram poedersuiker met 225 gram zuivere knoflookpoeder. Dit mengsel strooit hij over de bijen en raten. Voor de eerste maal in het vroege voorjaar, voor de tweede maal na het afnemen van de honing en de laatste keer in het begin van de winter. Er is geen geur of smaak van knoflook in de honing en de bijen ondervinden er geen schade van.

In Nederland verricht Vita Honesta Biologisch-dynamisch en geopatistisch onderzoek. Voor meer informatie Zilvermeeuw 62, 4872 RS Etten-Leur. Gelukkig zijn we af van het doemdenken, waarbij wel geldt dat regelmatig alternatieve methoden sneuvelen door onvoldoende resultaat.

...en helemaal niet bestrijden?

We hebben nu in het kort voorbeelden aangehaald van imkers die biologisch de varroamijt bestrijden. Controleerbare gegevens van imkers die de varroamijt in het geheel niet bestrijden bezit ik niet. Wel heb ik gelezen over wilde honingbijen die al vele jaren op dezelfde plek in Bourgogne (Frankrijk) voorkomen en zich daar ook weten te handhaven. Zij vormen het levende bewijs dat niet bestrijden levensvatbare bijenpopulaties oplevert.

Het weer in oktober

Voor het midden van het land geldt als normaal voor de periode 1971-2000 106 uren zonneschijn, 77 millimeter neerslag en een gemiddelde maximumtemperatuur 14,2°C

Oktober maanden						
Jaar	Zon	Uren	Neerslag (mm)	Max.temp	°C	
1997	zonnig	(130)	normaal	normaal		
1998	zeer somber	(60)	zeer nat	(174)	koud	(12,5)
1999	normaal		normaal		normaal	
2000	somber	(75)	nat	(109)	vrij zacht	(15,0)
2001	normaal		droog	(55)	extr. zacht	(18,0)

Geraadpleegd

- Cor Juijn, Wilde bijen in Bourgogne, Raat voor imkers 24(2): 11
- Kresse, Deutsche Bienen Journal 12/97, Raat voor imkers 20(5): 13 (1998) Ambrosiusgilde Rotterdam
- John Iannuzzi, Comments on articles, American Bee Journal 142(4): 234 (2002)
- Jess Adams, Garlic powder for varroa control. American Bee Journal 142(6): 391 (2002)
- Ronald Driessen en Johan Calis, Apimnondia 2001 Durban Zuid - Afrika, Bijenziekten, Bijen 11(5): 136 (2002).

advertentie



De Immenhof

Alle bijenmaterialen voor de moderne imker

* Aanbieding:

vuren Spaarkast € 88,50 per stuk
5 stuks à € 79,50 per stuk

Geopend: Zaterdag van 8.00 - 1200 en na telefonische afspraak. Harremaatweg 36, 3781 NJ Voorthuizen, 0342-472837 / 0653182006 info@immenhof.nl / www.immenhof.nl